

Splošne vesti

IZJAVA

V 36. številki »Narodne prosvete« je na uvodnem mestu objavljen članek: »Stav JUU povodom formiranja S. h. u. d.«. Pripominjam, da ta članek ni upravičen do svojega naslova, ker je bil sestavljen brez naše vednosti in objavljen brez našega pristanka.

Officialno stališče celotne JUU opredeljuje samo sklep upravnega odbora JUU v Beogradu z dne 9. in 10. februarja 1940., naše stališče pa je poleg tega izraženo še v izjavi predsednika sekcije, priobčeni v »Učiteljskem tovarišu« z dne 29. februarja 1940. in v »Narodni prosveti« z dne 7. marca 1940.

Jugoslovensko učiteljsko udruženje
— sekcija za dravsko banovino v Ljubljani
dne 9. marca 1940.

Predsednik: Tajnik:
Metod Kumelj s. r. Drago Supančič s. r.

— Za velikonočne počitnice izpade ena številka Učiteljskega tovariša. Prihodnja številka izide 28. marca.

— Velikonočne počitnice na vseh šolah dravske banovine bodo trajale od vstetega 21. marca do vstetega 27. marca. V sredo, 20. marca, bo še pouk, ki se bo spet pričel v četrtek, dne 28. marca.

Vabilo na
REDNO LETNO SKUPŠČINO ZADRUGE
»PEDAGOSKI TISK«

zadruga z omejenim jamstvom v Mariboru, ki se bo vršila na Veliki petek, dne 22. marca 1940., ob pol 10. uri v Reharjevi sobi Nabavljalne zadruge drž. Uslužbenec v Mariboru, Rotovski trg št. 1/1.

Dnevni red:

1. Otvoritev in konstituiranje skupščine.
2. Imenovanje zapisnika in izvolitev 2 overilcev zapisnika.

3. Poročila: a) upravnega odbora, b) nadzornega odbora.

4. Sklepanje o letnem sklepnem računu za poslovno leto 1939. in o porabi poslovnega prebitka.

5. Predlogi in pritožbe o poslovanju v preteklem letu.

6. Reševanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru za poslovanje v poslovnem letu 1939.

7. Zrebanje 2 članov upravnega in 1 člana nadzornega odbora ter po enega namestnika.

8. Volitve dveh članov upravnega in 1 člana nadzornega odbora ter po enega namestnika.

9. Določitve in slučajnosti.
Skupščina pravomočno sklepa, če je navzoča vsaj polovica vseh včlanjenih združnikov. Če bi skupščina ob napovedani uri ne bila sklepna, se vrši čez pol ure druga, ki veljavno sklepa ne glede na število združnikov.

Maribor - Zavrče, dne 8. marca 1940.

Upravni odbor.
— Praktični učiteljski izpiti bodo pred državnim izpitno komisijo v Mariboru v četrtek, 11. aprila.

— Vabilo na zborovanje vse državne in samoupravne uslužbenke, delavce ter upokojence, ki bo v nedeljo, 17. marca 1940., ob 10. uri dopoldne v dvorani Trgovskega doma v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica. Dnevni red: 1. Naš gmojni položaj in draginja (referat). 2. Potreba ustanovitve zveze organizacij državnih in samoupravnih uslužbenec (referat). 3. Resolucija. Poudarimo s polnoštevilno udeležbo, da je rešitev našega gmojnega položaja neodložljiva. — Vsi na zborovanje! Banovinsko društvo državnih in samoupravnih upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani. — Dravska sekcija udruženja zvanjnikov finančne kontrole, Ljubljana. — Društvo bano-

vinskih uslužbenec in upokojencev dravske banovine v Ljubljani. — Društvo sodnikov kraljevine Jugoslavije — sekcija Ljubljana. — Društvo sodnih izvršiteljev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani. — Društvo upokojenega učiteljstva v dravski banovini. — Društvo žandarmerijskih upokojencev za Jugoslavijo s sedežem v Ljubljani. — Društvo železniških upokojencev v dravski banovini. — Jugoslovensko profesorsko društvo, ljubljanska sekcija. — Jugoslovensko učiteljsko udruženje, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. — Strokovno in humanitarno kulturno udruženje kurjačev državnih železnic in brodov kraljevine Jugoslavije, oblastna uprava Ljubljana. — Stručno udruženje mašinovoda drž. železnica i brodova kraljevine Jugoslavije, obl. uprava Ljubljana. — Udruženje davčnih uradnikov kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana. — Udruženje drž. činovnika računske struke kraljevine Jugoslavije, pododbor Ljubljana. — Udruženje poreskih izvršilcev kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana. — Udruženje poštnih, telegrafskih in telefonskih zvanjnikov in služiteljev kraljevine Jugoslavije, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. — Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, Ljubljana. — Udruženje nastavnika gimnastike. — Udruženje zemljiškoknjižnih činovnika kraljevine Jugoslavije v Zagrebu, sekcija Ljubljana. — Združenje gledaliških igralcev, sekcija Ljubljana. — Združenje učiteljstva meščanskih šol kralj. Jugoslavije, sekcija za dravsko banovino. — Združenje uradnikov PTT stroke kraljevine Jugoslavije, dravska sekcija, Ljubljana. — Zveza organizacij mestnih uslužbenec v Ljubljani. — Združenje železniških uradnikov kraljevine Jugoslavije, oblastna uprava Ljubljana.

— Slovo učiteljskih kandidatov - maturanov na ljubljanskem učiteljskem. Učiteljskišniki iz V. letnika se bodo poslovili od svojih gg. profesorjev, vadniških učiteljev in učiteljic, vadniške mladine, njihovih cenj. staršev in svojih tovarišev s Cankarjevo dramo: »Jakob Ruda«. Prireditve bo v šolski telovadnici na učiteljskem v soboto, dne 16. marca, ob 20. uri. Učiteljstvo vabljeno, da se prireditve udeleži!

— † Marija Severjeva. V Rogaški Slatini je dne 10. t. m. umrla v 79. letu starosti ga. Marija Severjeva, vdova po mornariškem nadkomisarju. Kmalu po preobratu je prodala svojo vilo v Rogaški Slatini učiteljsku, ki si je v kupljeni vili organiziralo svoj zdraviliški dom. Izgovorila si je kotiček do smrti, polna življenja in veselja do dela pa je upravljal dom do svoje smrti s toliko vnemo in vestnostjo, da si je med učiteljstvom naše banovine pa tudi tovarištvom ostalih predelov naše države pridobila obilo prijateljev. S svojimi gosti je občevala, kakor da so ji prišli ljubi otroci na obisk. Dasi tujega porekla, bila je med našim učiteljstvom povsem udmačena. V terek smo jo pokopali pri Sv. Trojici ob številni udeležbi zastopnikov Učiteljskega zdraviliškega doma, drugega učiteljstva in ostalega občinstva. Naj ji bo sladek počitek, mi ji ohranimo prijazen spomin.

POVERJENIKI

Mnogi poverljivi zadruge »Pedagoški tisk — Maribor« še niso poslali zadruzi naročilnice za Jurančičovo knjigo:

Srečanja z življenjem in za Majhenovo knjigo:

Izvenšolsko delo.
Prosimo vse tovarišice in tovariše, da to nemudoma store, najkasneje pa do 20. marca 1940.

Obveščamo tudi vse tovarišice in tovariše, da smo na vsako šolo poslali književni oglas z naročilnico. Ob naročilu naj se poslužijo teh naročilnic in subskripcijske cene 12 din. Upravni odbor.

Stanovska organizacija JUU

Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V DOL. LENDAVI bo zborovalo v soboto, 16. marca 1940., ob pol 10. uri v Črenševcih s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. Spremembe v Učit. organizaciji. 2. Dopisi. 3. Predavanje tov. Ilmarja: »Problemi v višji narodni šoli« ali »Nekaj o psihoanalizi«. 4. Posvetovalnica. 5. Slučajnosti. — Tovariši(ce), pokažimo, da nam je nekaj do naše skupnosti in pridimo vsi! Na svidenje! Odbor.

Poročila

— JUU — ZA SREZ PTUJ je zborovalo dne 17. februarja 1940. v ptujski Mladiki. — Udeležencev 79 = 49 %, kar je ob takem vremenu še vedno velik obisk.

Po čestitki tistim, ki so položili drugi izpit, je predsednik poudaril v uvodu, da vsakokratna poročila podaja na podlagi dopisov, ki jih dobi od sekcije, in da zato članstvo naj to razume kot potrebno za razumevanje trenutne situacije in raznih stanovskih vprašanj.

Sledilo je predavanje upravnika Učit. doma v Mariboru, tovariša Lovšeta, ki nam je v zelo prijetni obliki, tu in tam zabeljeni s humorjem, podal vso zgodovino tega našega doma, vse težave, ki jih je bilo dovolj in nekaj prav zanimivih sličic iz življenja dijakov, sličic, ki bi bile za kakega psihologa obdelave vredne material. Ob koncu je pokazal še razne slike in druge publikacije, ki jih je založil Učiteljski dom.

Soglasno so bile sprejete sledeče resolucije:

1. V zvezi z dopisom o šol. upraviteljih: Za šol. uprav. bi prvenstveno bili postavljeni starejši z dogovorom učit. zbora.

2. Zahtevamo: povišanje prejemkov, zenačenje prejemkov poročenih z neporočenimi, izplačilo 13 plače kot nujno pomoč drž. uradnikom, napredovanje po rangni listi in avtomatsko napredovanje, dokler pa tega ne bo, pa naj bo napredovanje pravično. Pogoji za peto skupino naj odpadejo.

3. Odgovor na zasedanje banskega sveta: 1. Slovensko ljudskošolsko učiteljstvo je bilo na zasedanju banskih svetnikov v Ljubljani tudi letos predmet neobjektivne kritike s pavšalnimi obdolžitvami. Zato reagiramo na to in konstatiramo:

Šola, kot najvažnejša kulturna konstitucija, ne sme in ne more biti podrejena interesom posameznikov, ampak mora služiti le narodu kot osnovnemu temelju vse narodne izobrazbe in kulture. Učiteljstvo, kot edini in pravi predstavnik šole s svojim požrtvovalnim in napornim delom v šoli in med narodom, zasluži ne le objektivnega presojanja in vrednotenja sebe in svojega dela, ampak bi tudi ne smel biti predmet in tarča neobjektivnih in pavšalnih napadov posameznikov, ker to je po svojih posledicah v prvi vrsti v škodo šole in tako tudi lahko bodočnosti naroda.

Zato ponavlja učiteljstvo, zbrano na zborovanju učit. društva v Ptuj, dne 17. februarja 1940., bistvene misli večkrat že ponovljenih smernice vsega slovenskega učiteljstva v sledeči resoluciji:

1. Ker je naše šolstvo javna ustanova, namenjena vsem slojem naroda, ter ga vzdržujejo vsi slovenski davkoplačevalci, naj o njegovi usodi, konkretnih nalogah in smotrih odločajo — na podlagi demokratičnih načel — le poklicni vzgojitelji in starši šolskih otrok, ki so na pravilni in sodobni vzgoji doraščajoče generacije najbolj zainteresirani. V bodoče se naj slovenska prosvetna politika popolnoma loči od kakršnega koli enostranskega politično strankarskega vpliva in pristika, ker to ni v interesu uspešnega in resničnega prosvetnega ter gospodarskega dviga našega naroda.

2. V soglasju s starši šolskih otrok in v želji, da bo bližajoča se prosvetna decentralizacija in samouprava izvedena v smeri čim večje prilagoditve šolstva resničnim, stvarnim potrebam, pozivamo starše in poklicne vzgojitelje vseh vrst, da takoj pristopijo k javni in stvarni diskusiji o temeljnih načelih za sodobno reformo vseh vrst slovenskega šolstva.

Kot izhodišče za to diskusijo predlagamo sledeče osnove:

3. Ogromno večino našega naroda tvorijo kmetje in delavci, katerih otroci se šolajo le v ljudski šoli. V interesu te večine našega naroda je, da v bodoče posvetimo največ skrb našemu ljudskemu šolstvu, ki je bilo posebno v gospodarsko najsišibkejših in najzanimarnejših krajih najbolj zastopano in v zapuščenosti — (n. pr. Haloze, Dolenjska in ves severni območje pas). Zato se naj v bodoče proračun ljudskega šolstva uporablja izključno za potrebe ljudske šole, ne pa za nastavljanje suplentov po gimnazijah in meščanskih šolah ter za študijske podpore slušateljem višjih pedagoških šol, kot se to danes prakticira.

4. Ljudska šola na podeželju se naj prilagodi resničnim potrebam tamošnjega ljudstva. Zadnji dve šolski leti (7. in 8.) bosta posvečeni na deželi v prvi vrsti praktičnemu gospodarskemu pouku. Od osemnajstega leta dalje naj bo za vse vaške fante obvezna triletna kmečko nadaljevalna zimska šola, za dekleta pa gospodinski tečaj.

5. V večini podeželskih šol se zaradi pomanjkanja prostorov vrši pouk v prenatrpanih učilnicah, in to dopoldne in popoldne. Ker s tem trpijo zdravstveni in učni uspehi, naj se takoj pristopi k sistematičnemu zidanju in k razširitvi obstoječih vaških šol.

6. Odpravijo naj se monopolisti zvezki ter se prepreči prepogosto menjavanje šolskih učnih knjig. Učenci ljudskih šol naj brez izjeme prejemajo v šoli vsa potrebna učila.

7. Naše srednje šole, kakor tudi učiteljske šole, so potrebne smotrne prilagoditve

sodobnim potrebam, pri čemer se naj omogoči čim lažji prestop iz ene vrste šol na druge, kakor tudi brezplačen študij vsem onim, ki kažejo sposobnosti.

8. Vse premetistive učiteljstva naj se izvrše v počitnicah, in sicer tako, da je v začetku šolskega leta vsaka šola polnoštevilno zasedena z učnimi močmi, ki se naj ne premeščajo v teku šolskega leta, ker s tem preveč trpi uspešno šolsko delo. Prazna mesta naj se razpisujejo mesečno.

9. Učiteljstvo je del svojega ljudstva. Vedno smo se zavedali, da so naši interesi v popolnem soglasju z interesi velike večine našega naroda. Zato ponovno pripravljamo vsemu učiteljstvu, da se izven šole v še večji meri udejstvuje, predvsem s sistematičnim študijem resničnih gospodarskih in družabnih razmer v svojem šolskem okolišu, ter da na podlagi novih spoznanj in dognanj skuša z delom v gospodarskih organizacijah pomagati predvsem najsišibkejšim slojem.

10. V interesu staršev, šole in mladine, kakor vse narodne skupnosti, je, da se v bodoče onemogoči kakršno koli javno in pavšalno sumničanje in blatenje slovenskega učiteljstva, ki se zaveda svoje odgovornosti do doraščajoče generacije in svojega poslanstva v prosvetni in gospodarski skupnosti svojega šolskega okoliša.

11. V interesu šole in sploh narodne prosvete pa je tudi, da se zboljša materialni položaj učiteljstva, ker le gmotno dovolj podprto bo kos svoji težki nalogi, bo obenem moralno oboroženo in se ne bo strašilo niti najtežjih nalog, ker bo nosilo v sebi zavest sigurnosti.

D. Zupančič,
predsednik.

A. Debenak,
tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR - LEVI BREG je zborovalo dne 10. febr. v krčevinski šoli. Od 97 članov je bilo navzočih 66, t. j. 68 %, odstopni je opravičilo 23 članov. Udeležbo so ovirale zasnežene ceste in poti v tem slabo prometnem območnem okolišu.

Predsednik se je pred prehodom na dnevni red spomnil prezgodaj umrlega tov. Froma Slavka, vzornega obmejnega učitelja in nacionalnega borca, čigar spominu so zborovalci vzklili: slava! Pozdravil je novostopivšo tov. Košutnik Matildo, izrazil tov. Terčaku sožalje ob izgubi očeta, tov. Kulovec in Erlihovi pa čestital k položitvi prakt. učit. izpita. Nato je tov. predsednik objavil glavne točke predlogov JUU k novemu fin. zakonu, v katerem so člani pogrešali predlog odprave kuluka, kar pa je zadeva banovine. Tov. Sardoč in Borko sta stavila predloge glede odvzema prve plače in čakanja napredovanja pripravnikov. — Z velikim odobravanjem je bilo sprejeto stališče napram organizaciji sres. šol. nadzornikov.

Sledilo je situacijsko poročilo. Ze v začetku zborovanja je tov. predsednik poročal o korakih JUU za zboljšanje gmojnega položaja učiteljstva in vsega drž. nameščenstva, v kateri akciji je JUU vodila. Znova je treba zahtevati izenačenje prejemkov poročenih učiteljic z onimi učiteljev.

Tov. Horvat kot blagajničar ugotavlja točnejše plačevanje članarine, le nekaj starih dolžnikov še ovira red, ki ga v blagajni moramo upostaviti.

Tov. predsednik pozdravi med zborovanjem došlega prof. tov. Šilha, ki je spregovoril o važnosti Slov. šol. matice in apeliral na večje število njenih članov.

Kakor že več let sem, je treba, da tudi letos obmejno učiteljstvo izpregovori na naslov ravnokar zasedajočega banov. sveta o najbolj perečih obmejno - šolskih in gospodarsko - socialnih potrebah, ki naj bi jih ban. svet upošteval ob sklepanju novega ban. proračuna. Soglasno je bila sprejeta sledeča predstava:

O priliki zasedanja banovinske skupščine dne 12. in 13. t. m. naj se blagovolijo obravnavati in ugodno upoštevati sledeče najnujnejše potrebe našega obmejnega šolstva in ljudstva.

A. 1. Blagovolite ustreči našim ob enaki priliki predloženim predstavkam glede obmejnega šolstva in učiteljstva iz l. 1937., 1938. in 1939., v kolikor so še nerešene.

2. Pri vsestranski, radi obstoječih razmer potrebni štednji naj v proračunu 1940./41. tvori izjeme obmejno šolstvo, ki mora nadkrijevati ostalo šolstvo.

3. S hvalažnostjo ugotavljamo, da si banovina prizadeva zboljšati naše obmejne šolstvo, ki predvsem pogreša dovolj in primeren šolskih poslopj, oskrbe učil, brezplačne oskrbe šol. potrebščin vsaj za revno deco, učiteljskih stanovanj, odgovarjajočih šol. vrtov, mladinskih in javnih ljudskih knjižnic ter sploh sodobne zunanje in notranje opreme šol, zaradi česar naj se tozadevne postavke v banovinskem in v krajevnih šolskih proračunih obmejnih šol zvišajo.

4. Učiteljstvu v obmejnih srezih so naložene najtežje naloge, ki jih bo zmogla le ob moralni in posebni gmotni podpori (splošne obmejne doklade), kar vse je v rokah višjih činiteljev, ki naj se za to resno zavamejo.

5. Odrediti je treba posebne obmejno šolske ankete ob sodelovanju šolske oblasti, pri katerih bi sres. šolski nadzorniki, zastopniki učiteljstva in drugih razmere poznavajočih ustanov ugotovili najbolj pereče obmejne šolske potrebe.

B. Roko v roki z obrambnim utrjevanjem našega obmejnega ozemlja mora iti gospodarsko-socialno utrjevanje našega obmejnega ljudstva. Zlasti je treba:

1. To ljudstvo rešiti iz gospodarske onemoglosti in socialne bede po načrtih akcijah, in sicer: a) nuditi mu možnost boljše vnovčevanja njegovih pridelkov in izdelkov. b) Možnost rešitve zadolženih posestev z dose-

Pomladni plašči

in obleke v največji izbiri in po nizkih cenah

MANUFAKTURA

FRAN LUKIČ

Ljubljana, Stritarjeva ul. 9

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Naša šola in naše učiteljstvo. Pod tem naslovom izhaja v »Domoljubu« že več tednov članek, iz katerega smo že parkrat ponatisnili nekatere ugotovitve. V zadnjih dveh številkah, od 28. februarja in 6. marca, pa prehajajo izvajanja pisca tega članka v obreko vanje in napade na učiteljstvo. Izgleda, da je namen tega članka hujskanje ljudstva proti učiteljstvu.

— I »Naši kmetjski mladini več strokovne izobrazbe« je naslov daljše razprave v »Jutru« od 10. marca, ki pravi med drugim: »O sedanjem ustroju šole, zlasti šole na deželi, se mnogo govori in piše. Oglašajo se poklicani in nepoklicani kritiki ter iznašajo svoja več ali manj stvarna mišljenja, ki zadevajo bodisi učne načrte, kakor tudi učiteljstvo, ki poučuje na podeželskih šolah. Tako je bila ljudska šola v zadnjem proračunskem banovinskem svetu eden najvažnejših predmetov. Globoko je treba obžalovati izpade nekaterih banovinskih svetnikov nasproti učiteljstvu, ki v ogromni večini pod najtežjimi okolnostmi vrši nalogo kar najvestneje. Tu in tam pa se je oglašil treznejši glas. — Ljudska šola ne more dati kmečki mladini dovolj kmečko strokovne izobrazbe. Ona more dati le nekako splošno izobrazbo in osnovne pojme, na katerih je mogoče graditi nadaljnjo in temeljitejšo izobrazbo. Res je, da ima seda-

nja ljudska šola gotove hibe, napake in pomanjkljivosti, katerim gotovo ni krivo učiteljstvo. Saj se učiteljstvo trudi v okviru predpisanih učnih načrtov dati učencem nekako splošno izobrazbo in jih učiti v vsa važnejša vprašanja bodočega življenja. Strokovne kmetijske izobrazbe osnovna ali ljudska šola ne more dati, niti niso učenci ljudskih šol v do sedaj predpisani šoloobvezni starosti do vzletni za strokovni kmečki pouk. Tak pouk naj bi dale kmetijsko nadaljevalne, oziroma gospodinjstvo nadaljevalne šole, ki bi morale biti obvezne za vso kmečko mladino.

— I Ali so hribovske enorazrednice primerne za novince? Pred petimi meseci so bile zadnje namestitve brezposelnih učiteljskih abiturientk. Večina mladih učiteljic je bila nameščenih po visokih hribovskih enorazrednicah, kot n. pr. Razbor pri Slovenj Gradcu, Bele vode, Strojna na Kozjaku itd. Kot novinke brez prakse morajo te mlade začetrnice poleg poučevanja otrok od 6. do 15. starostnega leta v več oddelkih, vršiti same še upraviteljske posle ter voditi vsa opravila krajevnega šolskega odbora. Ta službena mesta niso primerna za novince, še manj seveda za novinke brez vsake prakse. Zato so večinoma prošle za primernejša mesta na večrazrednih šolah. — »Večernik«, 4. marca 1940.